

Κραυγή κατά αλλοτρίωσης

Εξήντα χρόνια από τον θάνατο του Αλμπέρ Καμύ, το έργο του παραμένει επίκαιρο

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ
Ο επαναστατημένος άνθρωπος
 μετ.: Νίκη Καρακίτσου-Douge,
 Μαρία Κασσινάλογλου-Roblin
 εκδ. Πατάκη

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΧΙΝΑ**

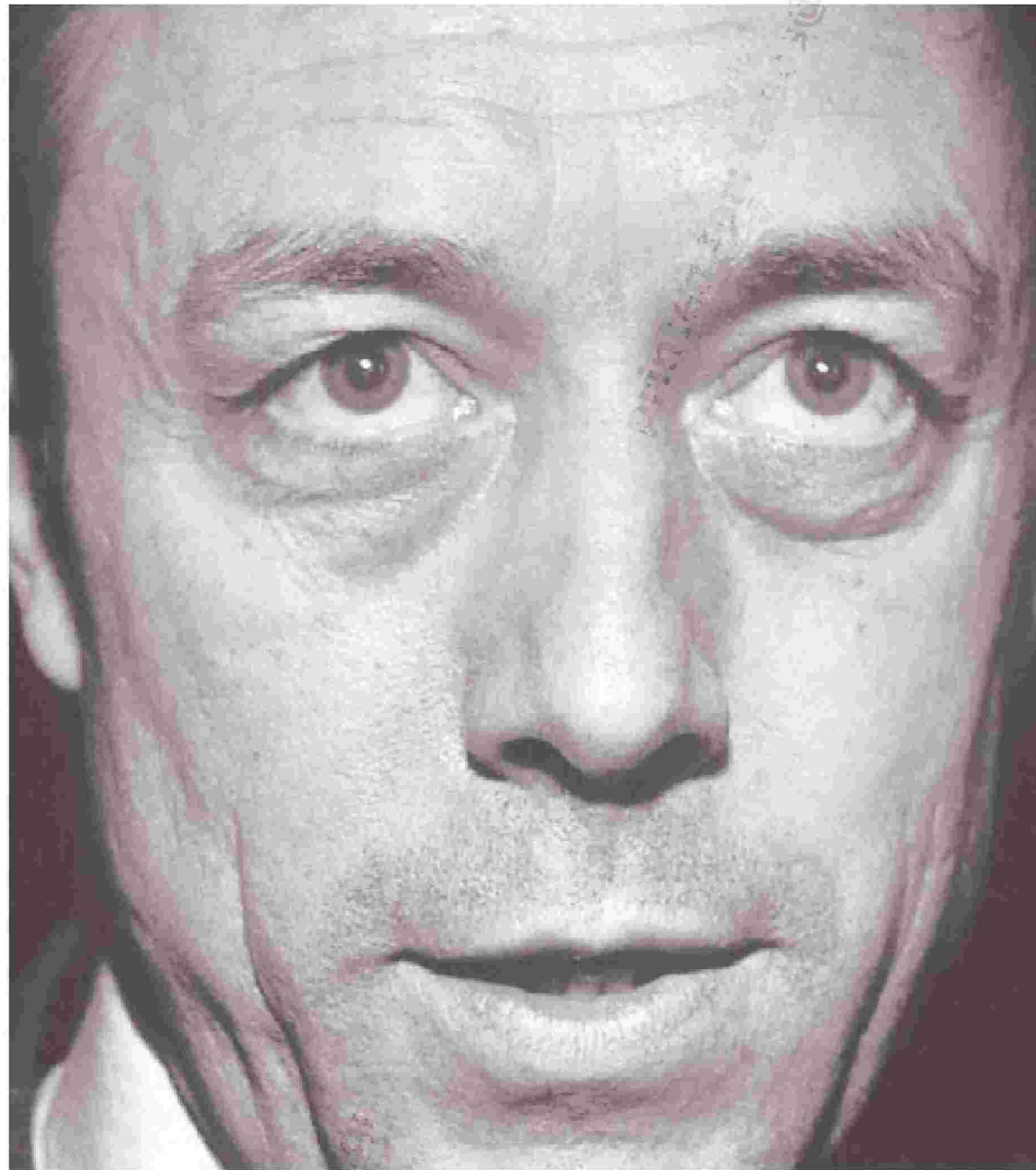
«Ο διάλογος, σχέση των ανθρώπων, αντικαταστάθηκε από την προπαγάνδα ή την πολεμική, δύο είδη μονολόγου. Η αφαιρεση, που χαρακτηρίζει τον κόσμο των δυνάμεων και του συμφέροντος, αντικατέστησε τα αληθινά πάθη που ανήκουν στην επικράτεια της σάρκας και του παραλόγου. Το κουπόνι που αναπληρώνει το ψωμί, η αγάπη και η φιλία που υποτάσσονται στη θεωρία, η μοίρα που υποκύπτει στο πρόγραμμα, η τιμωρία που αποκαλείται νόρμα και η παραγωγή που πήρε τη θέση της ζωντανής δημιουργίας, όλα απεικονίζουν αρκετά καλά αυτή τη λιπόσαρκη Ευρώπη, όπου κατοικούν νικηφόρα ή υποδουλωμένα φαντάσματα της δύναμης».

Παραπάνω από εξήντα χρόνια μάς χωρίζουν από τούτο το από-

Στόχος του συγγραφέα είναι να ερμηνεύσει έναν κόσμο που κλυδωνίζεται επικίνδυνα ανάμεσα στον ηθικό μηδενισμό και τη δολοφονία του Λόγου.

σπασμα – κι όμως είναι σαν να γράφτηκε χθες. Κραυγή ενάντια στην απανθρωποποίηση και την αλλοτρίωση, ελεγεία σε μια Ευρώπη «λιπόσαρκη» που δεν γνωρίζει καλύτερο μέσο άμυνας από τον δήμιο, όπως θα έλεγε και ο Μαρξ, αποτελεί ένα ελάχιστο δείγμα μιας αδιάκοπα επαγρυπνούσας συνείδησης. Αν διαβαστεί μεμονωμένα, ανταποκρίνεται σε ανησυχίες, εμμονές και προκαταλήψεις συγκαιρινές. Αν δεν διαβαστεί αποκομμένο από τα συμφραζόμενά του, αποκαλύπτει διαχρονικές παρανοήσεις και στρεβλώσεις που βαραίνουν σήμερα πάνω στον σύγχρονο άνθρωπο πιο δυσσοίωνα παρά ποτέ.

Στον «Επαναστατημένο άνθρωπο» (ο τίτλος προτιμότερο θα ήταν να αποδοθεί ως «Ο εξεγερμένος άνθρωπος», ίσως όμως προτιμήθηκε η πρώτη μετάφραση του όρου *revolté* με την οποία έγινε γνωστό το έργο στη χώρα μας – εκδόσεις Μπουκουμάνη, μετάφραση Τζούλια Τσιακίρη, 1971) ο Αλμπέρ Καμύ τολμά να αποσυνδέσει την εξέγερση από τα απόλυτα δόγματα, τους ιδεολογικούς φανατισμούς, τις απλοϊκές αυταπάτες και τους μύθους της επαναστατικής σωτηριολογίας και να εμποτίσει την πολιτική πράξη με

Ο Αλμπέρ Καμύ ήταν ένας ανθρωπιστής που τόλμησε, ενάντια στο ρεύμα της εποχής του, να καταγγείλει όσους «αρνούνται τον άνθρωπο που υπάρχει στο όνομα εκείνου που θα υπάρξει».

το αίσθημα της ανθρωπιάς και της καλοσύνης.

Στόχος του είναι να ερμηνεύσει έναν κόσμο που κλυδωνίζεται επικίνδυνα ανάμεσα στον ηθικό μηδενισμό και τη δολοφονία του Λόγου και να θεμελιώσει μια ηθική της πολιτικής. Από την εισαγωγή ακόμα του βιβλίου, ο Καμύ καταδικάζει μια φιλοσοφία που είναι πρόθυμη να δικαιώσει ακόμα και τη μετάλλαξη των δολοφόνων σε δικαστές. Το δικό του πρόταγμα είναι να αποκλείσει τη νομιμοποίηση των εγκλημάτων που γίνονται στο όνομα αρχών οι οποίες απορρέουν από την εξέγερση, υπογραμμίζοντας την αβυσσαλέα διαφορά μεταξύ εξέγερσης και επανάστασης. Η πρώτη είναι αυθόρμητη: γεννημένη από την αντιδικία με την πραγματικότητα, εναντιογνωμία ενεργητική, ριζωμένη σε θετικότητες, παλεύει να εγκαθιδρύσει μια εννομημένη ζωή σε έναν κόσμο πα-

ράλογο, ασυνεχή, δίχως νόημα. Η δεύτερη είναι ιδεολογική, θεωρητική, αφηρημένη: φασιστική ή σταλινική, ορίζει έναν απόλυτο σκοπό, μετέρχεται τα πιο άθλια μέσα, φέρνει στην επιφάνεια τον κυνισμό, τον ηθικό μηδενισμό, τον μανιχαϊσμό. Η επανάσταση είναι αμνησιακή και μητροκτόνα. Βυθισμένη στον άθεο μεσσιανισμό της, λησμονεί τους λόγους για τους οποίους αγωνίζεται: θεοποιώντας την Ιστορία ή το αύριο, προδίνει και δολοφονεί τις αξίες της εξέγερσης και υποδουλώνει τον άνθρωπο στο όνομα της μελλοντικής του απελευθέρωσης.

Αντιμέτωπος με το παράλογο της ύπαρξης από τη μια πλευρά και με το φτωχό υποκατάστατο της επανάστασης από την άλλη, ο επαναστατημένος άνθρωπος του Καμύ ρίχνεται στον αγώνα για τη δικαιοσύνη με μόνο του λάβαρο την αρχή της εγγενούς αξίας της ανθρώπινης ζωής. Γιατί η βελτίωση της ανθρω-

πίνης μοίρας δεν μπορεί να περνάει μέσα από τον θάνατο. Η εκλογικευμένη βαρβαρότητα δεν είναι η οδός προς τον πολιτισμό.

Ο Αλμπέρ Καμύ ήταν ένας ανθρωπιστής που τόλμησε, ενάντια στο ρεύμα της εποχής του, να καταγγείλει όσους «αρνούνται τον άνθρωπο που υπάρχει στο όνομα εκείνου που θα υπάρξει» προκαλώντας την μήνιν κομμουνιστών, υπαρξιστών και χριστιανών: ήταν ένας εξεγερμένος που επέμεινε όσο κανείς στην ηθική των ορίων και της ευθύνης. Το διαυγές, ελευθεριακό, πνευματικά μοναχικό, ανένταχτα και ετερόδοξα αριστερό του έργο θα μας θυμίζει πάντα ότι ένα είναι το αντίδοτο στον σχετικισμό, τον κυνισμό, τον φανατισμό και τη μισαλλοδοξία: «Δίχως να παραιτηθούμε από οτιδήποτε στο επίπεδο της δικαιοσύνης, να μην ενδώσουμε σε τίποτα στο επίπεδο της ελευθερίας».